

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — — 2 „ — „
 Na štvrt roka — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páb. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlázky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stúpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Začiatok konca.

Barón Gejza Fejérváry šťastlivo sa domov vrátil z audiencie, na ktorej bol vo viedenskom burgu. Uhorskí ministri všemožne napínajú jejich päť smyslov, aby dajaký plán vynašli, dla ktorého by sa snemovňa rozpustiť mohla, bez toho, žeby sa parlament, ako to zákon nariaďuje, ku zasadnutiam behom troch mesiacov svolat' musel. Fejérváryho vláda spravuje teraz krajinu bez parlamentu a doprosta proti parlamentu. Remeslo toto sa pánom ministrom tak zaľúbilo, žeby si ho oni chceli neodvisle od zákonov a parlamentu až do najvyššieho veku jejich drahého a milého života prevádzaf.

Prítomne bojí sa vláda dvoch strašidiel. Jedno strašidlo je parlament a druhé, to sú tie nové volby, od ktorých pre celú krajinu tak mnoho závisí. Parlamentu prítomného sa bojí vláda, bo má zlé svedomie. Každý z ministrov má na chrbte celý batoh rozličných menších-väčších priestupkov proti zákonu. Najbohatší na nezákonnosti je pravda minister Jozef Kristóffy (Kristian). Barón Gejza Fejérváry je tiež nie nevinný baránok. Nuž pomyslme sa na miesto týchto mužov, že dňa 19. decembra dostaví sa musia pred parlamentom. Krajinskí vyslanci sú nenie pustovníci, aby s odovzdaním sa do vôle božej nezákonným správcom krajiny prepáčili a odpustili všetky krivdy, previnenia sa proti zákonom, z lásky ku jejich pekným očiam alebo fúzom. Privítajú si tedy vládu tak, ako si toho zaslúžila a v prvom rade prevedú správnu obžalobu proti nej zadanú. Bolo by, alebo bude v parlamente neslýchaného hluku a kriku. Nové volby sú to druhé strašidlo, ktorého sa te-

rajšia vláda bojí. Podujíma ona sicc všetko možné aby svoju politickú strán u pokroku na zadok ku novým volbám pripravila. Cestovatelia, vigéci, jej chodia po celej krajine a sbierajú slubami, kde možno peniazmi členov pre túto chýrnu stránku. Hovorí aj to, že ku týmto volbám potrebovať bude vláda štrnásť millionov korún. Z kadiaľ ich vezme, to je ovšem jej vec. Že ale tieto volby vládu hroznú peniaze stáť budú, to je istá vec. Všetko toto jej však ale nič nespomôže. Celá krajina je za koaliciu a proti vláde. Darma sa pachoria socialdemokrati a iní ľudia nabaláchani, čo včul v kadejakých ľudových shromaždeniach podporujú vládu. Poriadny a statočný človek neprijme od vlády za hlas peniaze, bo by mu tie svedomie spálily. Pri volbách zvíťazí teda na každý pád koalicia; bude to víťazstvo aj ľudovej strany, akokolvek agitujú proti nej rozliční politickí kacíri. V sneme bude teda zas mať väčšinu koalicia. Fejérvárymu a jeho ministrom teda odpískali.

Aby si teda vláda drabý chrbát jej zabezpečila, aby sa dňa 19. decembra nemusela dostavíť pred parlamentom a aby aj novým volbám vyhla, vymyslela si zase jeden nový a fajnový kúštok. Pred 19. decembrom by chcela *kráľovským dopisom v úradných novinách* odročit' parlament na istý čas. Povolenia od kráľa ku tomuto vláda ešte nemá, Fejérváry však ešte pred 19. decembrom pôjde preň do Viedne. Uvidíme, čo tam vykoná. To jedno stojí, že sa podobného ešte nikdy nestalo, doposi I totiž parlament kráľovským listom v úradných novinách uverejneným neodročili. Bolo by to aj doprosta proti zákonu. Predseda parlamentu Justh osvedčil sa aj príležitostne, že

by taký kráľovský dopis, čo sa vzťahuje na odročenie parlamentu a uverejnený je len v úradných novinách, v známosť vziať nemohol. Terajšia vláda sa však o to nestará. Ona len ďalej a ďalej vystrája krkolonné plány, pri tom však s pretváraním sa spomína jednotajne, že ona s najväčšou ochotnosťou pracuje na rozriešení sporu medzi kráľom a krajinou a na zavedení a ustálení všestranne žiadaného pokoja. Toto nešlachetné pretvarovanie sa vlády vidieť za každým jej krokom. Jednotajne odvoláva sa na zákony a ona sama nemilosrdne šliape ich nohami. Hovorí a dáva písať v židovských jej novinách o poriadku a ona sama vo všetkých oboroch verejnej správy tropí tie najhroznejšie neporiadky. Ponosuje sa ako žid, keď sa nalaká, na násilie a anarchiu a ona sama šíri očividome tú najhroznejšiu anarchiu. Je to však stará a známa vec, že násilné a nezákonné vlády vždy rady skováajú sa pod plášť zákonov.

Na tú otázku, prečo včul len odročuje a nie celkom rozpúšťa parlament. odpovedá vláda, žeby to bolo proti zákonu. Odvoláva sa pritom na 10 §. zákona 1867., ktorý rozpustenie parlamentu viaže nasledujúcou podmienkou: «parlament svolal sa má v tomže roku a to v takom čase, aby sa v ňom tak o zakončených účtoch, ako o rozpočte budúceho roku pojednávať mohlo». Parlament sa teda nesmie rozpustiť s koncom roka, bo by sa vtedy pojednávania o rozpočte účtov budúceho roku previesť nemohly. Fejérváry tu zas zamýšľa nasledovať neblahej pamiatky Tiszu. Parlament nerozpustí, ale len odročí do počiatku januára. Potom ale rozpustí ho celkom, nové volby ustanoví volakedy na jaseň, na mesiac august alebo september. Do tých čias by sebe pravda terajšia vláda pekne krásne spravovala krajinu dľa svojej chuti a proti zákonom. Jeho veličenstvo kráľ nedal ešte pravda povolenia k prevedeniu tohoto hrozitánskeho plánu. Nádejeme sa, že to ani nedovolí. Bo keby sa to s povolením kráľa stať malo, bol by to osvedčený absolutizmus a znamenalo by to tolko, ako zotrenie konštitúcie uhorskej. K čomu však a ak ďaleko to povedie?

Pri odpovedi na túto vážnu otázku treba je nám do ohľadu vziať našich susedov v Rakúsku. Tam tiež, ak nie horšie, také pomery panujú ako u nás v Uhorsku. Majú tam tiež parlament ako aj my, lenže ten následkom neustáleho hašterenia

sa rozličných národností, vážnej úlohe svoje zodpovedať nevie. Odročený býva z času na čas práve tak, ako aj u nás; vlády rakúske — ako hovoria — vurstľujú od roka do roka nie k uspokojeniu národov, ani nie ku blahu monarchie. Aby si teda viedeňské politické a zvlášte vojenské kruhy potúžily svoju auktoritu k zavedeniu poriadku v Rakúsku, požičaly si trochu recept nášeho zvestného Kristóffyho a usniesly sa na tom, že rakúska vláda zarovnak ako uhorská sa vrhne do náručia socialdemokratov. Socialdemokrati majú teda podporovať za výhlady na papieri a hez papieru rakúsku vládu práve tak, ako červení internacionáli podporujú u nás uhorskú vládu.

Nuž ale veď tí uhorskí socialdemokrati tú našu vládu pekne podporujú! Kristóffy očakával od nich, že ztroskotajú koalíciu a protivné politické stránky že nalakajú sa hneď tej červenej zástavy a poddajú sa ako nevinní baránkovia na milosť a nemilosť vláde. Stalo sa to však práve naopak: ztroskotal sa pevný tábor socialdemokratov. Všetci šlachetného zmýšľania robotníci odvracajú sa od nich, opúšťajú pomaly židákov, čo ich od rokov za nosom vodili. Keď teraz chce Kristóffy paradirovať verejne so socialdemokratmi, musí si ako onehdy na stoličnom dome peštianskom kadejakých lumpov za tri koruny najaf. Manéver so socialdemokratmi sa teda ani Fejérvárymu, ani Kristóffymu nepodaril.

Ináč je tomu však v Rakúsku. Tam podľa zvestného receptu Kristóffyho vyhlásili tiež všeobecné volebné právo. Dvestokrátisíc robotníkov tiahlo k osláveniu tohoto dňa širokými ulicami Viedne, slychať bolo výkriky hrozného významu a vídať zástavy tých najrozličnejších bariev, barvy cisárskej alebo rakúskej však nebolo vidieť. Pred parlament tiahly tieto nezbedné húfy. V parlamente sa nalakali a hneď aj nahliadli, že v Rakúsku celkom podarí sa ztroskotanie terajšieho systému a utlačenie doteraz panujúcich tried mešťanských. Lenže aj o tom bol hneď každý presvedčený, že čo vyvinie sa z tohoto pohybu, to ani cisárstvu, ani riši ako veľmoci, ani vojsku s jeho parádami, ba ani cisárskemu dvoru s jeho španielskou etiketou, nádvornými totiž obradmi, nenie k očakávaniu ani ochrany, ani bezpečnosti. Možno, že týmto hrozným pokusom zabezpečia rakúskemu parlamentu väčšiny, schopnej ku zá-

konodárnym prácam, či však tieto práce vypadnú k dobrému a ku potešeniu dynastie, zásad monarchických snáh Rakúska, ako veľmoci a paradneho vojska, to človek vzdajšieho rozumu ťažko pochopí. Lahšie je k pochopeniu, že túto tajomno-cisársku demagogiu, ktorú krátkozraki alebo zaslepení a zlomyseľní politici z pekelného dna vyvábili na slnko, jedného dňa vojská cisárske budú probovať rozprášif.

Na všetko toto treba nám celkom dôverne vyznať, že tajným a verejným radcom jeho veľičenstva kráľa rozum celkom vykypel, ináč by neboli nastúpili počiatok cesty ku koncu.

Z tohoto ale nasleduje pre nás všetkých tá prísna povinnosť, aby sme sa tým pevnejšie pri-držali zástavy našej konštitúcie krajinskej. Konštitúcia je neodolateľná pevnina našej vlasti. My ľudáci sme napospol verní synovia našej vlasti, sme ale spolu až do smrti verní oddaní nášeho apoštolského kráľa. Na neohrozenej vernosti ľudovej strany ku kráľovi pomazanému, nech ztroskotajú sa všetky pokusy nepriateľov apoštolskej koruny sv. Štefana.

Politickí handári.

Kto uezná handára? Na chrbáte nosí batoh a na boku truhličku s lacným tovarom. Idúc cez dedinu píska, s čím dáva na známosť gazdinám, že stojí jarmok. Za špinavé handry dá evertny, šivačku, náprstok a podohné maličkosti. Jo on zmáym hosťom na dedinách.

Aj v politike sú handári. Aj títo chodia po obciach s tovarom. Nie síce s tkaniciami a gombičkami, lež so sľubami. Nasľubujú toho toľko, že by sa to do batoha nevmestilo, a nacigánia, že by si z toho vežu vystavil. A za to oni nežiadajú handry, ale dôveru ľudu, alebo aspoň len predplatnú cenu na ich noviny. Nikdy nebolo týchto politických handárov toľko, ako je ich teraz, lebo veď táhé časy žijeme. že ľud klamať je móda a dobrý kšeft, bárs s politikou zaoberajú sa aj takí sprostáčkovia, čo sa tomu toľko rozumejú, ako kohút k holeniu. Veď aj terajšia vláda pozostáva z takýchto politických handárov. Núka podlý svoj tovar. Píska pri tom rozličné nóty ale múdry človek nedá sa oklamať. Najala za krajinské peniaze všeliakých pobehajov, ktorí do neba vychvalujú handry, to jest programm vlády freimaurerskej. Sú medzi nimi chlapčiská — ziať aj katolíci — ktorým nechce sa robiť, vedia ako tak škriať s perom, teda vydajú sa za politikov. Čarbú jednu hlúposť na druhú, že nenie zdravého žalúdka, ktorý by to prijal. Trepú o slobode, o práve, o vlastenectve, a robia takzvanú verejnú mienku. Štekajú o ľudovej strane tie najhroznejšie cigánstva. Kto ich podplatí vychvália ho, ako to robia aj s Fejérvárym, kto ale

hrdo opovrhne tymito hladnými teliatkami, tak budú naň ručať, ako židáci pri Jerichu. Myslia o sebe, že čert vie čo sú, a že ľud náš k vôli ním zaraz sa odtrhne od kresťanskej strany. Mal by ľud slovenský koho počúvať? Čo je hoden takýto politický handár? Odprovať ho do siedmeho chotára.

Tam zase máte iný krđel handárov. Chodia po krajine a rečia, ako čo by oni boli vykupiteľmi ľudu nášho. Moji milí rečníci, či handári! Nedávno držali ste v ruke hoblíky, kladivá, ihly a iné nástroje, lenže vám to bolo príťažké, odhodili ste to teda na bok, a hajde, zostali ste vodcami národa. Komedianti sprostí! Čo títo potárajú, od toho múdri človek zaraz dostane hnačku. A predsa najde sa kopa bláznov, ktorí počúvajú týchto handárov politických, ba im ešte aj dobre zaplatia za ich hlúpe táraniny.

To sú samí švindleri. A kolko je u nás takýchto na hoc akú podlosť súcích hladošov! Človek za každým krokom potkne sa do nich. Ozajstní politickí tuláci, ktorým nič nenie svätého. Len im zaplatif, aj krajinu predajú. Sú oni vybíjaní a bezočiví komedianti. My, keď sa modlíme a vzdelávame v našej milej reči materinskej; keď si bránime práva, ktoré nám aj zákon poistil, sme buriči a vlastizradcovia, títo čvachovia ale, ktorí zákony verejne šliapu a dajú si s tisícami zaplatif podľú svoju prácu, držia sa za vlastencov. Balamútia ľud náš, klamú ho, mámia sľubami, ktoré nikto nesplní, vodia za nosom ako blázna nerozumného. Každý z nich má voláku otravu pre ľud. Každý sa vydáva za jeho verného priateľa, kdežto v súkromnom živote nenie väčších huncútov, nad tymito politickými handármi. Najmä veľ majú žatvu, keď ich vláda do služby prijala. Toto sú časy pre švindlerov! Ktorý hladoš chce sa najesť, nech ide k Fejérvárymu, dostane plat, ba aj dlžoby mu vypiatia. To sú hody pre politických handárov. Liberáli, freimaureri, socialdemokrati, židáci a iní čvachovia sú miláčkovia vlády. Všetko im sľúbila a tí blázni veria, a klajú na tých poriadnych mužov, ktorí chcú oslobodiť krajinu našu od politických handárov a na všetko súcích švindlerov. Len teraz vidno, akí podlí bedári sa tmolia v pospolitom živote našom. Vyhodila ich na breh kríza politická práve tak, ako voda mrtvolu. Len teraz vidno, na akých ľuď sa opiera vláda a načo sú oni súci. Pfuj! Nech ani jedon takýto liberál nevreší o vlastenectve a ani jedon nech nám nenadáva do zvodcov ľudu. Veď nenie tej vlastizraty, na ktorú by sa oni nechytli, len ich zaplatif. Aj po našich obciach slovenských sa túľajú a klamú ľud. Človek myslel by, že tak cítia ako rečia a píšu, ale keď sa pýta: odkiaľ ste prišli? Kto vás poslal k nám? Prečo nás odvádzate od kresťanskej strany? Čo chcete mať s nami, veď ste nás dosiaľ nepoznali a neprišli ste nás brániť oproti liberálnym bašom? Zaraz sa dozvieme, že sú poslaní od Fejérváryho a od Kristóffyho, hlavného to vodcu zocialdemokratov. Berú za to dobrý plat. Cieľom jejich je olúpiť ľud náš od toho presvedčenia, ktoré sme mu my dali a vhnat ho znovu do liberálneho tábora. No, to je veru plané remeslo! Dvere treba ukázať takýmto handárom politickým.

Veď broja aj proti kresťanským zásadám a objímajú sa s freimaurermi a so socialdemokratmi. To sú veru podlí katolíci! Hodia sa medzi tých tmavých rytírov, ktorí sú na vláde a ktorých Fejérvárovcí do služby najali. Akí to ľudia! Aké karaktere! Na čo chceš, na to sa chytia, len zaplať. Sú medzi nimi potomci značných rodín, lenže si premárnili otcovské podiele a teraz ponúkli sa do služby Fejérvarymu. Statoční ľudia klajú na nich, vyhybujú im, oplývajú a znevažujú ich, a oni na to nič nedbajú, len nech cítia peniaze v ruke. To je hrúza, koľko je u nás takýchto politických vigécov! Každý z nich vyvaluje oči na korisť. Len obroku hladným bruchopasom! Čo tam po statočnosti! Teraz to je vlastenecto, kto vie čím väčšiu podlošť previesť. A na toto má vláda peniaze. Ministri idú a prídu. Dostanú plat aj penziu. Za čo? To isté robia fôišpáni, sekretári a kopa ľudí s prázdnyim vreckom. Každý vyžiera národ. A na takýchto darmožráčov krajina vždy má peniaze. Pýtajte si však vy chudobní občania pomoc od štátu, uvidíte, čo dostanete. U nás len pre politických handárov majú peniaze. A to státisíce. Veď vláda tak peniaze rozhadzuje, ako keby to bola Csákyho slama. Chudoba však hladuj, rob dlhy a vandruj do Ameriky.

Čo je hodna takáto mánotratná vláda? Čo sú hodní tí kamaráti socialdemokratov a pomocníci vlády, ktorí aj Slovákovi bláznia a ich vábja k liberálom a k freimaurerom?

Súdte sami.

Ja vás ale napomínam, neverte kadejakým handárom politickým, lebo čo tí robia, to sa nezrovnáva s kresťanstvom. Vy buďte verní strane ľudovej, lebo len od tejto môžeme očakávať pomoc a obranu. Nesvornosť a nespojnosť, ktorá na všetky strany panuje, len kresťanstvo vyrovná. To je priateľ ľudu, kto udrží v ňom pevnú vieru, kto vedie ľud v dobrom a kto obráni všetky práva jeho. Na toto sú však nenie súci politickí handári.

Kresťanský ľudák.

Socialdemokracia židovský vynález.

(Pokračovanie.)

Dokázali sme v predošlom čísle, že zakladatelia socialdemokracie boli židia a že vodcovia jej po celom svete sú podobne židia. Akými prostriedkami účinkujú socialdemokratickí vodcovia? Z jednej strany vydržiavajú po všetkých stranách ľudové shromaždenia, v ktorých zvädzajú a balamútia ľud a rečníci v týchto shromaždeniach sú židia. Teda židia dávajú slovom lekcie kresťanom. Či to nenie prevrátený svet? Z druhej strany zase socialdemokrati zkazonosné a národom veľanebezpečné učenia svoje rozširujú spisbou, novinami, knihami. Táto socialdemokratická spisba nachodí sa ale celkom v židovských rukách. Pohliadnime si

3. socialdemokratické noviny. Kto tieto píše a vydáva? Židia. V Earope vychodí asi 22.000 novín, medzi týmito je 15.000 celkom židovských. Socialdemokrati majú v Earope 700 novín, 600 je v židovských rukách,

do tých sto, čo zvýšia, píšu židia a peniazmi podporujú ich židia, aby písané boli v židovskom duchu. Tieto noviny sú najpevnejším štítom židovstva, týmto vedia brániť sa najlepšie, tým možno im bludy jejich šíriť vo všetkých kruhoch obecnstva a týmto napokon najľahšie podkopávajú kresťanstvo a najviacej škodia cirkvi. Mená žid alebo Izrael v týchto novinách nikdy nepredchádzajú, o úžerníctve, klamstve, sudierstve, akých sa dopúšťajú židia, nenie tu ani zmienky. Oproti bezzákladné vymysleniny, pluhavé lhárstvo, pomlúvanie, utrhanie na cti a na dobrom mene kňazstva, to sú predmety, akými naplnené je každé číslo socialdemokratických novín. Kresťanský ľud ale je zaslepený a číta takéto hlúposti, čo mu špinavý židáček napísal a ešte aj platí za ne.

Neideme tu menovite uvádzať tie noviny socialdemokratické, čo v našej vlasti vychodia. Spomeniem len tých pánov, čo noviny tieto zastupujú, redigujú, alebo riadne do nich píšu. Sú to nasledujúci mudrci: Mezófi, dr. Goldner, Weltner, Izrael, Groszmann, Schwarz, Rapaport a mnohí iní. Vychodia socialdemokratické noviny u nás takmer vo všetkých rečiach krajiny, redigujú a píšu ich židia, rozširujú ich židia a čítajú ich kresťanskí robotníci. I akou horlivostou platia títo jejich ľazko zarobené haliere každú sobotu na tento šund! Doma žena a deti nemajú chleba, trasú sa od zimi a otec kresťanský robotník donesie v sobotu miesto chleba a kúska dreva alebo niekoľko korún výrobku židovské noviny. Zatým ale tí, čo tie noviny píšu, chodia sebe vyobliekani ako mladí grófi, kúria fajné cigary a v drahých hostincoch dajú si donášať jedlá, akých kresťanský robotník ani na Vianoce nevidí. Vychodia socialdemokratické noviny u nás už aj v slovenskom jazyku, skladajú a píšu ich zaslepení kresťanskí sadzači, vydávajú a peniaze za ne berú židia. Či to nenie hlúposť od kresťanských robotníkov, že napomáhajú takto nenasýtených židov ku vlastnej a najväčšej škode? Bodaj by sa už raz to kresťanské robotníctvo lapilo lepšieho rozumu a nahliadlo, že najnebezpečnejším a najväčším nepriateľom mu je socialdemokracia a na jej čele žid.

Aby však kresťanské obecnstvo presvedčilo sa o tom, že novinárstvo, socialdemokratické zvlášte, po celom svete nachodí sa v židovských rukách, uvádzame tu významnejších novinárov socialdemokratických, sú oni nasledujúci: dr. Jngiver (Viedeň), dr. Luis Czeh (Brno), Hestler (Krakov), Hugo Haller (Viedeň), Leo Freundlich (Schönberg), Ervin Hammerschlag a dr. Bruno Karpeles (Brno), Schacherl (Graz), dr. Braun a Singer (Berlín), bývalý rabín Stern a Spielmann (Linz), Lewy (Erfurt), Schonlank (Leipzig), Jakub Brod (Viedeň), dr. Holländer (Berlín), Löb Sommermaus (Frankfurt), Lombroso a Ferri (Rím), dr. Helpband a Zigmund Kaff (Viedeň), dr. Adler, Austerlitz, Mojžiš Hersch, Donnerkeil (Štajersko), Pinkus Singer, Schvinland, Eisner, Kurt, Fränkl (Paríž), Lafargue (Paríž), Jakoby (Schveic), Aveling (London) Je toto utešená sbierka židovských mien. A všetci títo páni cítia v sebe tuhé povolanie napádať kresťanstvo a katolícku cirkev a zvädzajú kresťanské robotníctvo tými najnebezpeč-

nejšími zásadami ku neslýchanej hmotnej a duševnej škode ľudu a ku najpeknejšiemu vlastnému osohu.

To najosožnejšie remeslo totiž na svete je, keď židovský vodca socialdemokratov stane sa novinárom. Starosti nemá žiadnych, bo socialdemokratickí robotníci kresťanskí každú sobotu, v židovskú to nedeľu, krmia ho peniazmi, čo sa len doň vmestí.

Kým v článku našom pokračovať budeme, opetne prosíme kresťanských robotníkov našich, aby sa nedali zvädzať ku socialdemokracii, bo je táto nebezpečná kresťanstvu a na hroznú škodu vlasti a národov.

(Dokončenie nasleduje.)

POLITICKÉ CHÝRY.

O kríze.

Barón Gejza Fejérváry v piatok minulého týždňa presne zavolaný bol do Viedne. Mnoho očakával on od tejto cesty ako aj jeho verní druhovia socialdemokrati. Stalo sa však, že nevykonal nič. Návrhy jeho kráľ nepotvrdil. Zdá sa to byť začiatok obratu k lepšiemu. Konečne nahliadnuť musí táto nezákonná vláda, že celá jej taktika nič nestojí; násilia jej nebojí sa nikto, ani v stolicách, ani v tej najposlednejšej dedine.

Prichádzajú konečne už aj vo Viedni ku lepším náhľadom. Tých pánov, čo tam Fejérváry ku vymenovaniu za főišpánov predostieral, vo Viedni až veľmi dobre poznajú. Veď oni už viackrát predostrení boli ku všeliakým vymenovaniam, ktorých pravda nedostali. Na predlohu Fejérváryho ich prítomne síce vymenovali za főišpánov, lež len v tom povedomí, že Fejérváry ani s týmito ľuďmi, ani s celou jeho taktikou nič nevyvedie.

Že sa prítomne kráľ k rozhodnému kroku neodhodlal, stalo sa to len preto, že Fejérvárymu postál rozum a kráľ stojí celkom bez rady. Ku obratu k lepšiemu poslúžia mimovoľne aj tie krvavé objavy, ktoré sa onedhy tak vo Viedni ako v Prahe odohrávali. Vo Viedni socialdemokrati, židmi nabaláchaní, na žrd pred parlamentom vyvesili revolučnú červenú zástavu a tiahli proti burgu. V Prahe tiekla krv, ktorú socialdemokrati po uliciach prelievali. Krv táto ovšem padá na temená hriešnych povôdcov, ktorí nesvedomite a ľahkomyseľne v hlúpej neznalosti okolností nešťastný pohyb tento nasuvali. Toto sú barón Gejza Fejérváry a Jozef Kristóffy. Poslúži to zaiste k poučeniu viedeňských kruhov, že nenie dobre s ohňom sa pohrávať. Tá zbroj totiž, ktorú obrátili na Uhorsko, vypálila zadkom. V Uhorsku chceli nepokoje tropiť a teraz tie najväčšie nepokoje zdvíhajú sa všestranne po Rakúsku.

Tá všeobecná mienka panuje vo Viedni, že vymenovaná vláda v Uhorsku ešte nikdy tak zle nepochodila, ale

aj to vedia všade, že takú úbohú vládu Uhorsko ešte nikdy nemalo. Nevedia to pochopiť, že programm baróna Fejérváryho v krajine žiadon poriadny človek neprijal. Veď toľko sľúbili aj vo Viedni aj v Uhorsku týmto programmom, že im naposlndy ničoho neuverili. Kto mnoho sľubuje, ten málo dáva. Všetko toto prispieva k tomu, že sa politické okolnosti k lepšiemu u nás obrátia. Fejérváry ešte raz musí do Viedne a potom príde čo má prísť. Akýkoľvek obrat nech si však vezmú verejné záležitosti krajinské, politické stránky najdu pripravené. Zapotreby je teda prítomne viacej než inokedy, aby ľudová stránka politická sriadovala sa po okresoch, mestách a dedinách. Ľudová strana všeobecnou verejnou dôverou povolaná je zastávať záujmy a práva ľudu. Všetky snahy, ktoré obecenstvo za túto stránku politickú podujíma, padajú len v prospech ľudu kresťanského.

Organizovanie ľudovej strany v Šariši.

Ľudová strana stolice šarišskej veľké shromaždenia vydržovala v nedeľu dňa 3. decembra v Hanušfalve a v Girálte. Zo stránky stredišťa na oboch shromaždeniach ľudových prítomní boli krajinskí vyslancovia *Georg Szmrecsányi* a *Michal Artim*, ako aj *Edmund Beniczky*, spisovateľ. Ľudové shromaždenie v Hanušfalve odbavovalo sa predpoludním, a prišlo k nemu veľmi mnoho ľudu z celého okolia. Shromaždeniu predsedal a ho aj otvoril krajinský vyslanec *Georg Szmrecsányi* on ako aj krajinský vyslanec *Michal Artim* a *Ján Telekessy*, dekan a farár z Hanušfalvi vysvetlovali programm ľudovej strany. Na tisíce shromaždeného ľudu s oduševnením slyšali prednášky výtečných rečníkov, konečne ich oslavovali a prihlásili sa jednohlasne ku programu ľudovej strany. — Popoludní bolo ľudové shromaždenie v *Girálte*, kde tiež krajinský vyslanec ľudovej strany *Georg Szmrecsányi* shromaždenie otvoril a rečnil krajinský vyslanec ľudovej strany *Michal Artim* a *Ján Telekessy*, dekan a farár z Hanušfalvi pred celou intelligenciou Giráltu a pred shromaždeným ľuďom celého okolia. Okolité ľudu dostavil sa vo veľmi peknom poriadku pod vedením farára z *Karácsonymező Karola Leiteregha*. I na tomto shromaždení, ľud a početná inteligencia mesta osvedčili sa oduševnene za programm ľudovej strany. Po shromaždení navštívili vyslancovia hlavného slúžneho *Rudolfa Berzeviczyho*, jehož zásluhou je, že shromaždenie toto v príkladnom poriadku previesť sa mohlo. V sriadovaní ľudovej strany pokračovať sa bude i v iných okresoch stolice šarišskej.

Veľké (!) shromaždenie stránky «pokroku» vo Svätom Ondreji (Szent-Endre).

Noviny Fejérváryho vlády píšu, že stránka «pokroku» predošlej nedele dňa 3. decembra držala veľké shromaždenie vo Svätom Ondreji, na ktorom jednohlasne vyvolili za predsedu akéhosi *Mikuláša Dumtsa* a potom jednohlasne prijali resolúciu okresného slúžneho *Franca Vidovicsa*. — O tomto shromaždení píše nám jedon tam prítomný svedok nasledovne: Náhodou prítomný som bol na tomto sriadujúcom shromaždení «stránky pokroku» a

všetko, čo o tom píšu vládne noviny «Budapesti Napló» vyhlasujem za nehanebné cigáňstvo. Mikuláš Dumtsa bol ovšem jehnohlasne za predsedu vyvolený, lenže tento jedon hlas dal mu jeho zatko, okresný slúžny Franc Vidovics. Asi na 2000—3000 shromaždeného ludu nechcelo o ňom ani počuf. Ba ako sa dal hovoriť, všetci prítomní začali éljenovať na koaliciu a na ludovú stranu a spievali vlastenecké piesne. Hlásil sa potom ku slovu zatko, okresný hlavný slúžny Franc Vidovics, mrmal čosi pod fúzy, nerozumei a nepočul ho však nikto. Velká stránka Fejérváryho pokroku jedným hlasom svojho zatka vyvolený predseda a okresný slúžny, ktorý chcel vyniesť, ale nevyniesol resolúciu, obávajúc sa, že sa im ujde pokrok na zadok, rozprchli sa pri nešerednom smiechu všetkých prítomných. Takto prekvitá pokrok baróna Gejzu Fejérváryho vo Sv. Ondreji.

Prenasledovanie katolíckych novín.

Katolícky časopis ludovej strany «Alkotmány» dal kráľovský fískus vo štvrtok dňa 30. novembra shabať Denník ludovej strany pri každej príležitosti zastáva kráľa a bojuje neohrozene za práva a záujmy ludu katolíckeho. To je jeho vina a prestúpenie. Vo štvrtok po obede prišiel do administrácie týchto novín jedon úradník policie aj s dvoma detektívmi. Na prvý pohľad bolo vidieť, že tito dvaja detektívi sú osúchani a špinaví židia. Chceli shabať čísla «Alkotmányu», lenže tam ani jedno nenašli, bo boli všetky rozposlané alebo odpredané, napísali potom protokoll a išli ďalej. O nedlho na to zas prišiel ešte druhý úradník policie s troma policajtami. Tomuto sa povedalo, že z jednej lísky nemožno dve kože zdierať a odjazdili. Len si prenasledujte cirkev a katolícké noviny, veď na tejto skale inakší chlapi ako je Kristóffy a Fejérváry, roztrieskali si už kotrby.

Socialdemokrati v robote.

Sprisahali sa socialdemokratickí sadzači proti novínám koalície a usniesli sa na tom, že noviny proti socialdemokrácii namierené sádzať nebudú. V pondelok dňa 4. decembra večer dali dôraz tejto smluve, v noci napadli tlačiarne, povybíjali okná a čo mohli zhubili. S veľkým hulákaním chodili potom po okružných cestách na kaviarňach vybijajúc okná, pričom aj niekoľko sklepov vylámali. Policajtov nıkde nebolo vidieť, tí sebe sladko buvinkali, veď sa bratia jejich po uliciach len nevinne zabávali. Hovoria, že socialdemokrati ku tejto zábavke od vlády dostali peniaze. Vláda to pravda tají. Voľačo však musí byť vo voci. Nuž povedzte ludkovia drahí, či takýto vlamači, takáto čvarga bez Boha a vlasti zaslúži všeohecného volebného práva?

Poplach v ministeriume.

Ako keby ich bol varenou vodou obliať, dívali sa páni ministri, keď tieto dni dostali ten chýr, že cudzozemské peňažné ústavy uhorské papiere štátne nechcejú viac prijímať. Takýchto papierov došlo vraj zpiatky v cene 600 millionov korún. Je to znakom toho, že štát uhorský

nás'edkom gazdovania vlády pokroku pred zahraničím už prišiel o kredit. Nuž ale veď sú nie sami, stoja im za chrbtom socialdemokrati. Ti im snáď pomôžu. Alebo čo!

Inšallácia fíišpána v Komárne.

Či to bola za pekná inšallácia. Znami liberál a teraz pevný stĺp strany pokroku Gejza Kubinyi dostavil sa na inšalláciu do Komárna. Vyrukovali pluky vojska, pechoty a husárov ku jeho prijatiu. I ako v tomto slávnom sprievode viezol sa ku stoličnému domu z Dunaja trúbili mu marš na trúbach, čo nimi ráno ošípané na pašu volaju. Ako prisahu skladal, hodili doň veľký drevený kalamár. No, dobrú noc. Bola to zriedkavá inšallácia.

Z CUDZOZEMSKA.

Akcia na Balkáne.

Keď veľmoci uzavrely, že flottovou demonstráciou prinutia sultána k ústupkom v záležitosti finančnej kontroly v Macedonii, vyskytly sa obavy, že pobáľkanske štáty túto príležitosť použijú k svojmu prospechu. Cieľom zamedzenia prípadného vystúpenia Bulharov alebo Srbov proti Turecku, flottovú demonstráciu usporiadajúce veľmoci srbskej a bulharskej vláde zaslaly spoločnú notu, v ktorej ich napomenuly, aby sa držaly pokojne a napomohly prevedenie reforiem v Macedonii. Spoločná nota veľmocí, ktorú už oddaly v Belehrade a v Sofii, hovorí nasledovne: Namáhanie sa Rakúsko Uhorska a Ruska v záujme prevedenia macedoských reforiem nemalo žiadúceho výsledku. Príčinou tejto bezvýslednosti bolo nielen odporovanie porty, ale aj zavodenie rozličných národností, ktoré zavodenie fahalo za sebou krvavé srážky a útoky páchané na kresťanských obyvateľov. Veľmoci vyhlasujú, že sa nedajú pomýliť revolučnými živlami a ich rozhodným úmyslom je, že urobia všetko, čo môže napomôcť blahobyť macedonského obyvateľstva. Ale nestripia na Balkánskom polostrove žiadne snahy namierené k pohýbaniu terajšieho rozpoloženia a prekazia každú takúto snahu. Veľmoci konečne vyslovujú svoju nádej, že balkánske štáty z polepšenia pomerov v susedných krajoch môžu mať len osoh a preto očakávajú, že túto snahu budú podporovať a bezodkladne porobia také priadky, ktoré sú súce ku zamedzeniu revolučných pohybov v tureckých provinciach.

Nepokoje v Rusku.

Na berlínskej burse sa rozletel chýr, že na cára spáchali útok. Uradne však oznamujú, že chýr tento nezodpovedá pravde. Na cára, ktorý sa teraz zdržuje v Cárskom Sele, nespáchal nikto útok, ale že jeho život neni v úplnej istote, to dokazuje tá okolnosť, že vojenské vzbury prešlahly už aj do Cárského Sela. V piatok tam zatkli viac vojakov, ktorých upodozrievajú, že sú členami strany revolucionárov. Cársky dvor je teda veľmi napla-

šený a cárovná porobila všetky pripravy, aby mohla ujsť aj so svojimi deťmi do cudzozemska.

Novšie oznamujú, že aj v Carskom-Sele v pluku telesnej gardy cára tiež vypukly vzbury a že dôstojníci tohto pluku sa sprisahali proti životu cára. Hlavou tohoto sprisahania bol veľkoknieža Dimitrij Konštantinovič, ktorý spáchal aj útok na cára. Jedna čiastka novších správ tento chýr potvrdzuje, niektoré telegammy zas oznamujú, že chýr o útoku nezodpovedá pravde. Ci teda skutočne spáchal volakto útok na cára, to posavád nemožno ustáliť. Dost na tom že to v Rusku veľmi zle vyzerá.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Pokračovanie.)

Celá Bobrová sa čudovala na zmene Petra Bakitu. Predtým tak usilovný gazda zdaromnel. Veru išlo to veselo. Hoc Bakitová neraz sa chválila, že práca až tak horí pod jej rukami, ani Peter nebol inakším. Nenie div, že majetochok rástol, čo celá dedina zbadala. Ale v tom oba manželia mali podiel.

— Svedčia jeden k druhému — hovorievali dedinčania. A mali pravdu.

Peter, vidiac usilovnosť svojej ženy, nič nepovedal, keď tá dakedy hlasnejšie hovorila a jazyk svoj po ňom brúsila.

— Pravdu má. Zaslúžil som — myslel Peter a nepovedal ani slova.

Žili blažene a najväčšou radosťou im bolo jediné jej dieťa. Betka snád všetky dievky prevyšovala, taká bola dobrá, rozumná a pracovitá. Milovala rodičov a nikdy im žiaľu nerobila. Rodičia na to sa namáhali, aby poľahčili život tohoto dobrého dieťaťa, aby sa Betka nemusela tak trápiť, ako oni, keď sa sobrali.

Betka je už na vydaj. Nepredarmo sa hnevajú na ňu dievky, ona je najkrajšia medzi nimi, tak nenie div, že najmajetnejších rodičov syn sa zamiloval do nej. Bol to, ako som už spomenul, Gábris. Rodičia nebránili synovi, ba tešili sa, že našiel tak hodnú družku, a tak jakuáhle Gábris domov príjde z vojny, k oltáru zavedie jeho spanilú Betku. Tri roky pominuly, Gábriša nik by nebol pri vojsku zdržal. Vyčaroval kapralske hviezdy s Betkynými očima, z ktorých naň blaženosť žiarila. Lenže šťastie milencov prekazil chcel Betkin otec, ktorému hlavu pomútil bol jedon z vodcov socialistov, menom Goldberger. Jaknáhle sa dozvedel, že Bakita má dačo peňazi, myslel, že ak sa podarí, dostane ho o ne. Nahovoril ho, aby Betku nevydal za sedliaka, ale on najde pre ňu pána. A tak sa

matka darmo vadila a vyhrážala, že odíde, aj nevinná Beta marne ronila slzy, otec nepopustil.

— Už som vám povedal, že nechcem vidieť toho sedliaka. Beda mu, ak sa mi ukáže na oči. Mám za toľko, že Betka paňou môže byť. Aj bude. Goldberger je statočný človek, ja mu verím. Ani ja nebudem viac sedliačiť. Už som sa dost nahlušil. Koľko je v krajine darebákov, čo nič nerobia, na týchto mám snád mozolif? Nikdy viac! Nech zahynie každý pán! Ale veď tá ich panština i tak nebude dlho trvať. Podelíme si majetky, aj oni tiež len toľko budú mať čo aj my. Ano, potom budeme všetci rovnakí.

Matka a dcéra nerozumely slovám týmto, len šípily, že to nemôže byť dobré, čo otec tára. Ba neľúbil sa im celý jeho život. Veď zostal opravdovým pohanom, ani sa nemodlí, ani do kostola nechodí. Ani robíť sa mu nechce. Ani s chôvou nenie spokojný a vypytuje ustavične len panské jedla.

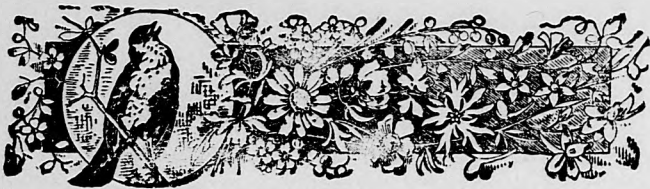
Od jedného času každú nedeľu chodí do mesta a doma nikto nič nevie, čo tam hľadá, len Gábris sa dozvedel, čo tam má za robotu. Chodí medzi socialistov. Tito mu otrávil dušu a pomútili rozum s hlúpymi jich rečiami. Tu sa obznámil s Goldbergerom, ktorý mal dost hodnú papuľu k tomu, aby vedel dobre cigánif. Hromžil na kňazov a blúznif, že tí ohlupujú ľud a držia ho v otroctve; na pánov, ktorí zdarma obdržali hrozitánske majetky, prečo ľud hladovať musí; sľuboval, že tie majetky rovnako podelia medzi chudobu, dajú každému slobodu a práva, tak že nikto nemusí viac tvrdo robíť, zákon a vrchnosti poslúchať atď. Mnoho sa najšlo sprostákov, ktorí za sväté písmo držali všetky tie hrubé luhaniny, ktoré žid Goldberger z plného hrdla vyblakoval. Najtrpezlivejším poslucháčom bol Bakita, čo židko zaraz spozoroval. Zavolať ho k sebe, pochválil ho pre jeho múdrosť, lískal sa mu, s čím vycigánif od neho pár zlatých. Bakita ešte aj to zaslúbil, že aj doma bude rozširovať socializmus.

Tak sa aj stalo. Veď jedon blázon spraví sto. Všade sa najdu hlúpi ľudia. Peter z domu do domu chodil a vábil ľud k socialistom. Dakde ho vyhнали, inde obľiali vodou, inde nadali mu, že ledvi to uvládal, ale to ho nepomýlilo, našiel dost sebe podobných hlupákov. Týmto vyprával o slobode, o socialistickej krajine, kde nikto nebude robíť; nerozkáže ani kňaz, ani slúžny, ani minister; nikto nebude porcie platiť a pri vojsku slúžiť tiež nikto nebude; každý bude jednako bohatý a učený. Každému poslucháčovi sľúbil čo len dvadsať jutár zeme, aj grófsky majetok, ktorý bol v susedstve, podelil medzi nich.

Pravda, že sa to páčilo všeliakým darebákom a korheľom. Ti by sa veru radi delili, aby mali za čo slopať. Ale veru múdrejší gazdovia vysmiali ich, ba aj to im povedali, že ak dovedú do dediny toho krivonosého žida, že mu hnáty zlomia.

No, Peter sa nenakal. Poshováral sa s kamarátmi, že zavolajú Goldbergera, však ten obráti všetkých sedliakov na socialistov. Aj čas určili, kedy má nastaf deň slobody a jednoty.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Pápež Pius X. a uhorskí biskupi. Slávne panujúci svätý otec Pius X. znakom zvláštnej náklonnosti k Uhorsku odhodlal sa ku tomu zriedkavému vyznačeniu, že novovymenovaných biskupov sám vysväti. Biskupi Ludvík Balás, dr. Ottokar Prohászka a gróf Julius Zichy vysvätení budú teda dňa 21. decembra v Ríme kroz svätého otca v najväčšej, ku slávnostným obradom slúžiacej, kaplnke sixtinskej vo Vatikáne. Pri obradoch posvätenia posluhovať budú ako konkonsekranti arcibiskup kaločský dr. Julius Várossy a gróf Gustáv Majláth, biskup sedmohradský. Pri posviacke biskupov je v obyčaji, že posvätiel-biskup posväteným novým biskupom dáva hostinu. Poneváž však svätý otec hostiny nikdy a nikomu nedáva novovysvätených biskupov pohosti miesto neho štátny tajomník kardinál Merry del Val. Biskup gróf Julius Zichy zaujme vo sviatok najsladšieho mena Ježiša biskupský svoj prestol pätikostolský.

Gróf Ján Zichy starší †. Veľkú ztratu utrpela o cirkev a vlasť veľa zaslúžená rodina Zichy. Gróf Ján Zichy starší po krátkej nemoci a po pobožnom prijatí svätých sviatostí dňa 28. novembra o 3. hodine popoludní usnul sladko v Pánu v 70. roku veku svojho na jeho statku v Nagy-Lángu. Zosnulý bol mladším bratom zaslúženého zakladateľa a vodu ľudovej strany grófa Ferdinanda Zichyho a otcom vyslanca krajinského mladšieho grófa Jána Zichyho a nového biskupa pätikostolského grófa Júliusa Zichyho.

Biskup dr. Ottokar Prohászka a vystahovalci do Ameriky z Uhorska. Uhorskí vystahovalci v Amerike na pamiatku toho, že nový biskup dr. Ottokar Prohászka medzi nimi lanskeho roku sv. missie držal, shotovíť dajú drahocennú koruhev biskupskú, opatrenú címerom uhorským a americkým a pošlú ju na pamiatku do daru novému biskupovi. Povďačnosť je pekná čnosť a slúži ku ozdobe stavu robotníckeho vystahovalcov uhorských v Amerike.

Spoločnosť ku páleniu mrtvol. Za príkladom cudzozemska posbierala sa u nás už aj takáto spoločnosť, pozostávajúca z freimaurerov, židov a iných liberálnych neznabohov. Cieľom skvostnej spoločnosti tejto je zomrelých nie dať v matku zeme pochovať, lež spáliť vo veľkej peci. Tieto dni zadali prosbopis o povolenie vystavenia krematoriumu, ako tú pec volajú, ministrom vnútorných záležitostí. Kristóffy im túto horúcu maličkosť zaiste povolí. Za jedno zodpovedá to jeho liberálnym náhľadom a za druhé jesto v okolí Pešti dosť starých tehelní. Mal by si však ako podmienku vyžiadať, aby v tej peci najprv jeho spálil, na popol, lež za živa, lebo to nenie kumšt,

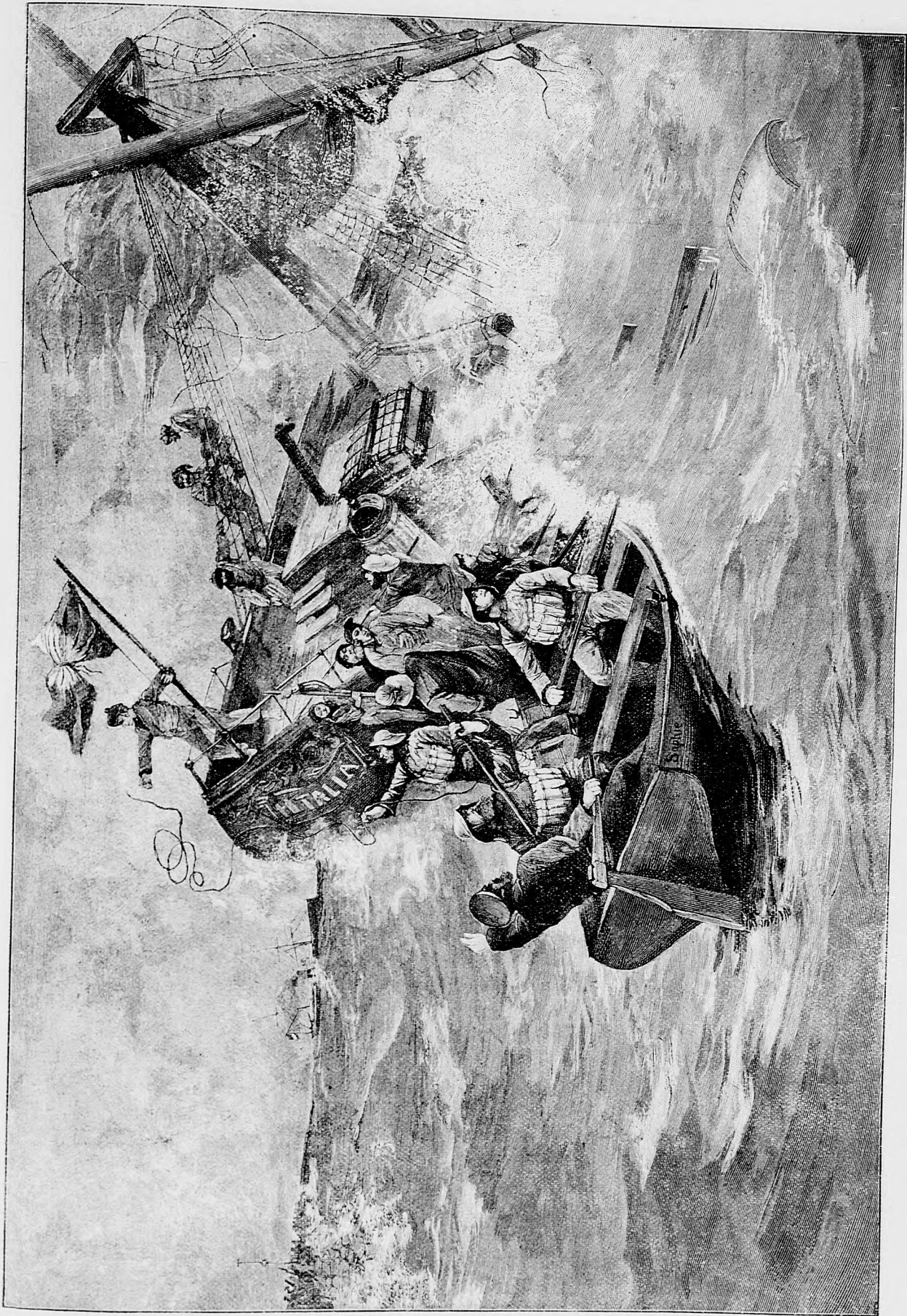
bárs aj bezbožnosť, dakoho po smrti dať spáliť v takej peci, kde neostane z mrtvoly iba popol.

Notár defraudant. Eugen Cselko, hlavný slúžny kysusko-novomestského okresu vyzdvihol z úradu Júliusa Némethyho, okresného notára v Novej Bystrici, lebo spáchal defraudáciu. Némethy nedávno oznámil hlavnému slúžnemu, že sa neznámi páchatelia vlámali do jeho kancelárie a ukradli zo železnej truhlice 3048 korún. Pravdepodobné je, že notár peniaze minul a takto sa chce dostať von z kaluže. Ako z Trenčína píše, Némethy aj s podnotárom pred niekoľkými dňami ušiel. Chybajúca peňazi kto zaplatí? Obec. Prečo si rychtár a výborníci na toho vtáka nedávali lepší pozor.

Osemtisíc hladujúcich ľudí. Snáď nikdy nebolo v Londýne toľko robotníkov bez práce, jako teraz. Minulé dni z rozličných štvrtí Londýna síšlo sa na brehu rieky Themse asi osemtisíc prácu nemajúcich robotníkov. Coskoro pripojili sa k nim aj na ulici idúci a zástup s červenými zástavami a s tabulkami tiahol do City (vnútorné mesto Londýna). Na tabulkách boli nápisy: «Prekliate budz vaše milosrdenstvo! Dajte nám chleba!» Ešte aj banda šla za hladujúcim zástupom a ľud spieval alebo hvizdal Marseillaise. Za demonštrujúcimi robotníkmi šlo veľa policajtov. Práve v tom čase viezol sa kráľ Edvard VII. na nádražie sv. Pakráca a jeho hyntov obrátil sa do tej ulice, po ktorej tiahol pochod demonštrujúcich robotníkov. Kráľ Edvard len že zle nepohodil, po demonštrujúcim ho nepoznali a policajti prekriesnili mu cestu cez zástup. Medzi tým šlo oproti zástupu viac vozov s chlebom. Hladní ľudia napadli voze a o niekoľko minút nebolo na voze ani jedného pečňa chleba. Potom si ľud zas stal do radov a tiahol do Hyde parku, kde bolo ľudové shromaždenie. Odznelo viac rečí, v ktorých rečníci žiadali, aby vláda sriadila štátne dielne.

Ukradli nábitky. V Koložvári z kasárne na Hunyadiho námestí, kde strážia pušný prach pre vojsko, tieto dni v noci ukradli veľa patrónov. Krádež zbadali až rano a oznámili ju veliteľstvu vojenskej posádky. Zaviedli hned vyšetrovanie, kasáreň zavreli, dnu ostavším nedovolili vonká vyjsť a cudzincem zas nedovolili vkročiť do vnútra kasárne.

Malá cestovateľka. Jedná nemecká osobná parolod «Moltke» viezla na svojej poslednej ceste do Ameriky jednu milú cestovateľku. Patričná sa volá Frida Petrovski a má päť rokov. Pokrevní posadili dievčatko vo Varšave na vlak a na krk zavesili jej tabulku s nápisom: «Idem do mesta Bismarek v štáte Dakota ku mojim rodičom. Prosím dobrých ľudí, aby mi boli v ceste na pomoci». Smelé a milé dievčatko cestovateľa si veľmi obľúbili, ba ešte aj prísny kapitán a námorníci preukazovali oproti dievčatku zvláštnu priazeň. Dievčatku darovali na lodi jednu mačku, aby sa malo s čím zabávať. Túto mačku držalo v rukách dievčatko, keď loď zakotvila v newyorskom prístave. I tu sa ujali o dievčatko dobrosrdeční ľudia, odprevadili ju na nádražie, vymenili jej železničnú kartu a sverili na železničiarov, aby dievčatko odovzdali rodičom.

Zachraňovanie nešťastníkov jednej ztroskotanej lode.

Čestná záležitosť hlavného kapitána. Sdelili sme, že majór na pensii Koloman Baráth, ktorý je výborníkom stolice peštianskej, vyzval na súboj budapeštianskeho blavného kapitána Bélu Rudnayho. lebo ho dňa 24. novembra na stoličnom dome urazil. Rudnay totiž nepoznal Barátha a jednému policajtovi rozkázal, aby Barátha vyviedol zo stoličného domu, lebo vraj robí krik. Urazený Baráth poslal na to k Rudnaymu krajinských vyslancov Ladislava Rátkayho a Mórica Putnokého, aby od hlavného kapitána pýtali zadosťučinenie. Rudnay na to pomenoval svojich sekundantov: plukovníka Šimona Vodela a podplukovníka Štefana Göpfertha a osvedčil sa, že sa nepamätá na prípad a že Barátha nechce uraziť. Na to povereníci napísali zápisnicu a tak afféra vybavená bola pokojnou cestou. Ostatné affery hlavného kapitána budú vybavené až potom, keď Krajinské kassino vynesie výrok v záležitosti vytvorenia Rudnayho z kassina. Hlavného kapitána čo sa tak rád bije, bo ho zaiste koža svrbí, mali by nielen z Krajinského kassina lež aj z úradu vyhodiť. Bitkár nenie súci za hlavného kapitána.

Samovražda. Z Trenčína pišu, že tam nedávno dcéra sluhu okresného súdu Štefana Gonyu, menom Amália preto, že jej milenec ostal neverným. sa otráвила a v sobotu rano za veľkých múk skonala. Keby si bol Gónya tú Amáliu v bázni božej vychoval, nebola by sa mu ani zalúbila, ani otravila.

Týfus v Szabadke. V Szabadke v nemocnici leží 35 na týfus chorých osôb a i v meste je veľmi mnoho chorých. Dievčenská präparandia je od štyroch týždňov zavretá. Najlepšia žiačka učiteľskej pripravovne, menom Mariška Varga tieto dni v 18. roku veku svojho zomrela na týfus.

Konferencia v záležitosti pristahovania sa do Ameriky. Americká vláda chce zreformovať pristahovanie sa z Európy. Chce totiž, aby väčšina pristahovalcov neosadila sa v New-Yorku, lež aby šli pristahovalci do západných a južných štátov severo-americkéj Unie, kde už od rokov cítia, že neni dosť pracovnej sily. Konferencia, na ktorej budú otázku túto pojednávať, vydržovaná bola dňa 6. decembra vo Washingtone. Na konferencii dajú sa zastúpiť všetky štáty. — Najlepšie bude keď naši krajani doma ostanu.

Prešiel ho vlak. Zo Zvolena pišu, že 23. novembra medzi stanicami Breznóbánya a Zólyombrezó jedon osobný vlak prešiel železničného robotníka Michala Svandtnera, keď tento chcel prejsť cez koľajnice. Nešťastný robotník, ktorého koleša vlaku úplne roztrhaly, naskutku zomrel.

Chytili falšovateľov peňazí. Hlavnomestská policia odhalila tieto dni v hlavnom meste jednu peniaze falšujúcu bandu. V Mester-ulici ku obchodníkovi Francovi Aklatovi prišla onehdy jedna slúžka a prosila obchodníka, aby jej premenil jednu korunu. Obchodník aie zbadal, že koruna je falšovaná, zavola policajta, ktorý devu odvie-dol na kapitanát IX. okresu. Tu vysvitlo, že deva sa volá Anna Németh, je slúžkou, ale už od dávnejšieho času neslúži u nikoho. Tajní policajti hned šli na byt dvoch bratov slúžky, ku murárskym pomocníkom: Jozefovi a Júliusovi Némethovi, kde našli celú hrbu falošných korún a zlatoviek, taktiež aj stroje potrebné ku razeniu peňazí a látky. Tajní policajti všetky stroje a falošné peniaze shabali a ponač sa dokázalo, že dvaja bratia falšovali peniaze, oboch odvedli na kapitanát, kde ich zatkli.

Kde žije najviac storočných ľudí. Zo Sofie sde-lyjú: Zdravotnícka sekcia bulharského ministerstva vnútorných záležitostí vydala tieto dni štatistický vykaz, dla ktorého v Bulharsku žije 330 starcov, ktorý majú vyše sto rokov. Sa taki Bulhari, ktorý majú 117 rokov. Zdravotnícka sekcia konštanovala, že bulharskí starci preto do žijú taký vysoký vek, lebo majú zdravé zuby a dobrý žalúdok. — Na každý pád musia ale mať aj čo jesť, bo zdravé zuby a dobrý žalúdok bez milosti božej a chleba život nepredlžuju.

Klamstvo s myšacími chvostíkmi. Vo svajciarskej obci Unterkul veľmi sa rozmnožily poľné myši a robili veľkú škodu v siatinách. Obecna rada uzavrela, že za každú myš zaplatí 28 halierov odmeny. Peniaze vyplatili hned, ako ukázali celý chvostik myši. Niekoľko prefikaných sedliakov uzavretie rady použilo ku klamstvu. Po päť halierov kupovali domáce myši, odrezali im chvostik a ukázali ho na obecnom dome. Takto na každej myši mali 23 halierov čistého dôchodku. Klamstvo ale vyšlo na javo a prefikaných sedliakov postavili pred súd, krory ich pre šudiersto aj odsúdil.

Telesný trest v Dánsku. V Dánsku uviedli do života trest palicou, ktorý trest tam už raz zrušili. Už je tomu hodne dávno, že zákon o telesnom treste bol do života uvedený, ale až teraz sa po prvý raz stalo, že zákon tento i previedli. Jedného mäsiarskeho tovaryša z Aalborgu, menom Karola Kempela odsúdili na mesiac do väzenia a na 15 palic, lebo v opilom stave napadol na ulici jedného človeka. Krem toho tri roky nesmie sa ukázať v kréme alebo opilý vyjsť na ulicu. Prv než by boli previedli na tovaryšovi výrok, mestský lekár v Aalborgu ho preskúmal. Patričného ubili trstenicou, ktorá je silne okrútená tenkým špagátom. Lieskovicou by to bolo laenej.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou lahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33½, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy hárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4½ % tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Chýry zo Spiša. Oheň, ktorý dňa 4. novembra bol v Kežmarku, zapríčinily deti, ktoré sa so zápalkami bavily na dvore a jednu kopy šašiny zapálily. Rodičia, pozor na deti! — V Levoči dňa 15. novembra jednohlasne vyvolili za ablegáta Michala Máriássyho, gruntovného pána z Hrušova. Máriássy je opozicionálnym vyslancom. Doterajší ablegat Ladislav Hertelendy, ktorý je tuhým liberálom, zadakoval, lebo v Pešti veľký úrad dostal. — V Jurgove od terajska tiež budú žandári, a sice traja. — V obci Dovorec istá žena, menom Anna Unger, dňa 15. novembra vstúpila do 110-eho roku. Je celkom zdravá, dobre čuje a vidí, appetit má tiež dobrý. — Gejza Medgyesi, slúžny v Starej Lubovni, dňa 25. novembra bol sobášený so slečnou Annou Perszina. — Za hlavného župana spišskej stolice vymenoval minister Kristóffy Ladislava Csákyho, syna grófa Albina Csákyho, bývalého ministra. Teraz je on hlavným županom v stolici Ugoesa.

HOSPODÁRSTVO.

Dačo o masle.

Cudzozemskí hospodári dávno-predávno zkusili, že nenie dosť len zbczie dorábať a zanedbať pritom všetky ostatné druhy hospodárstva. Naši hospodári len pomalicky sa prebúdzajú, keď vidia, že cena zbožia padá, kdežto lichva prišla do veľkej ceny, tak dávajú sa do tohoto, čo je chvalitebné snaženie, lebo s týmto aj mliekárne zriaďujú, čo je na chosť celému okoliu.

Tieto spolky obyčajne na maslo vypracujú mlieko a takto ho speňajú. Ponevác zo všetkých mliečnych výrobkov maslo má najlepší ceny, hodne je s ním obsirnejšie sa zaoberať.

Maslo nenie iné, ako z mlieka vybratá a stvrdnutá masť, v ktorej zmiešané a fajne podelené je asi 15 percentov sladkého, alebo kyslého, chudého mlieka. V masle nachodia sa všetky tie látky, ktoré v sebe dobré mlieko obsahuje, preto môžeme nazývať maslo zmeraveným mliekom.

Maslo zhotovujú zo sladkého a z kyslého mlieka, tak podobne zo sladkej a z kyslej smotánky. Naše gazdinky obyčajne z kyslej smotánky ho mútia, ale tam, kde k jednému mútению potrebujú smotanu len za dlhší čas naberajú, z ktorej nenie možno dobré maslo vyhotoviť, v takomto malom hospodárstve radno je kyslé mlieko so smotanou spolu mútiť.

Takto zvykli shotovovať maslo v severných krajoch Nemecka, kde je ľud práve tak chudobný, ako je aj náš slovenský. Lenže vedieť musíme, že tento spôsob vyberania masti z mlieka nenie dokonály, a len s veľkou silou možno je produkovať dosť málo masla

Aj zo sladkého mlieka môžeme mútiť malo, lenže

pri tomto veľa masti zostane v mlieku, prečo nemožno odporúčať tento spôsob, lebo je on so škodou spojený. Zo sladkej smotany mútené maslo pod menom «tea maslo» (maslo k čaju) príde do obchodu, hoc nenie ono cele sladké, lebo mútené je ono zo slabunko kyslej smotany. Ako som spomenul, maslo zväčša z kyslej smotany mútia a to preto, lebo vypracovanie sladkej smotany požaduje nielen veľkú čistotu a pozornosť, ale aj schopnosť, lebo ináč bude maslo bez chuti, bez farby a olejové. Pri tom maslo mútené zo sladkej smotany nenie trváce.

Maslo s mútением vyberieme z mlieka, keď masťné čiastočky jedna s druhou sa spoja a maslo oddelí sa od mlieka. Toto je najťažšia a najnáročnejšia práca, lebo vyše ferminu mútené maslo ztratí z dobroty. Smotana musí byť istého stupňa teploty. Stupeň nemožno určite uhádnuť, hoc je to dôležitá vec, k čomu treba je zkušenosť. Ak je smotana teplá, tak maslo chytro sa oddelí, ale nemá prirodzenú chuť, je mäkké; ak je smotana prístudená, mútienie pomaly ide, masla menej bude, bude tvrdé a mrví sa.

Vplyv má na mútienie aj stroj, v ktorom sa koná. Najstarší stroj je drevená dbanka, ktorú teraz najdeme v každom malom hospodárstve. Veľmi zodpovie povolaniu svojmu, lebo je to prístroj jednoduchý a možno ho ľahko čistiť. Tiež dobrú službu koná, Viktoriou menovaný mútiaci stroj, tento aj v mliekárňach potrebujú. V tomto sa smotana skrže krútenie do bokov nádoby udiera. Mútienie trvá 30–40 minút. Sú aj parné stroje. Za najlepší uznávajú holšteinský, pri ktorom nádoba nepohybuje sa, v nej krúti sa jeden veterník. Mútienie 30–35 minút trvá.

Ako pri každom tovare, tak aj pri masle na to treba hľadať, aby ono vždy v jednej farbe prišlo na trh, ponevác ale prirodzená jeho farba mení sa, preto zvykli maslo farbif. Farbu túto — ktorá nenie škodná zdraviu — shotovujú z jednej ameríkanskej rastliny. Jedon gramm zabarví aj tri kilá masla.

Maslo, ktoré zhotovili na vývoz, treba soliť, skrže to bude ono trvácejšie, lebo sol do seba vpije, emar, ktorý v masle zostal, a pri miesení odstráni sa odtiaľ. Len čistú sol slobodno upotrebiť, a dľa žiadosti kupcov v miere 2 do 4 percentov,

Na naškú potrebu len nesolené maslo príde do obchodu. Má maslo aj soka, to jest robené maslo, takzvaný margarin. Tento v posledných rokoch robí maslu veľkú konkurenciu a stlačil jeho cenu. Tam, kde shotovujú tlstý a hrubý syr, ako na príklad v južnom Bavorsku, vo Švajciarsku, v Austrii a v Hollandsku, z pozostalého emaru mútia maslo a to trojakým spôsobom, lebo zohrejú emar na 68–75 stupňov a prílejú k nemu 1 percent kyslého emaru, potom ďalej ho hrejú až na 80–90 stupňov, po čom soberú z neho masnú penu a toto je emarová smotana. Volakedy nechali emar za 24 hodín v studenej vode, sobrali z neho smotanu a zmútili ju.

Spomeniem ešte topené maslo. Takéto obsahuje v sebe 98–99 percentov čistého masla. Najlepší spôsob topenia je nasledujúci: celkom fríške maslo v 40 stupňovej teplej vode ztopia a nechajú ho v nej, až kým sa

neočistilo. Penu bedlive zoberú z neho a maslo precedia. Jak peny, tak aj spodok môžu gazdinky v kuchyni upotrebyť. Topené maslo najlepšie sa udrží v kamenáku na chladnom a suchom mieste. Ani povetrie nesmie prísť k nemu.

Gazda.

Svätá Lucia, panna a mučedníčka.

V meste Syrakusa, na ostrove Sicílii narodila sa svätá Lucia, panna a mučedníčka. Rodičia jej pochádzali zo šľachtického pokolenia a boli veľmi bohatí. Lucia od útlej mladosti veľkú náklonnosť prejavovala k pannenstvu a obetovala sa Bohu. Po smrti otca žiadala matka jej, aby sa zasnúbila s mladíkom rovného jej rodu bohatým. Lucia neprivilila k tomu, nechcela však matku za rmútiť a modlila sa vrúčne k Bohu o pomoc a prívolenie k manželstvu odkladala. Boh vyslyšal prosby nábožnej panny a pomohol jej mimoriadnym spôsobom. Matka jej ťažko ochorela a odkázaná bola na opateru jedinkej svojej dcéry. Štyri roky trvala už choroba matky. Lucia ju verne opatrovala, bez nádeje na vyzdravenie. Tu na prosbu Lucie chorá matka dala sa zaniest do mesta Katania ku hrobu svätej Agaty, kde mnohí nemocní zázračným spôsobom vyhojení boli. Svätá Lucia tu usnula raz vo vrúčených modlitbách. Vo snách zjavila sa jej sv. Agata v sprievode anjelov a prehovorila k nej nasledovne: «Čo žiadaš odo mňa, drahá sestra? Hľa, matka tvoja je už vyzdravená. Toto spôsobila nádej a dôvera tvoja. Zapamätaj si však, že ako Boh povýšil a oslávil pre mňa mesto Katania, tak k vôli tebe povýši a oslávi mesto Syrakusa; bo premilý stánok pripravila si mu tvojim pannenstvom.»

Na toto precítila zo sna Lucia a predlhé časy chorú matku spatrila uzdravenú. Padla jej okolo krkov a keď jej blahoželala, spolu s ňou vrele vďaky vzdávala Bohu a svätej Agate. Potom ale premluvila k matke: «Včul ťa prosím, drahá matko moja, nespomínaj viac predomnou smrteľného ženicha, bo som sa ja už od dávna nesmrteľnému ženichovi zasnúbila. Spolu ťa prosím, vydaj mi to veno, ktoré by si mi bola dala, keby som sa za dajakého mladíka bola vydala». Matka vedela, že čokoľvek dá svojej dcére, tá to všetko rozdá chudobným a preto jej povedala, aby čakala do jej smrti, potom i tak s celým majetkom riadiť môže dľa svojej vôle. Lucia na to odpovedala: «Čo človek po smrti činí chudobným, to nenie tak milé P. Bohu, ani tak osožné, ako čo im za živa dáva». Matka na to prisľúbila dcére, že až prídu domov, odovzdá jej väčšiu zásobu peňazí, ako potrebuje ku svojim potrebám. Matka to aj tak urobila. Lucia ale ako dostala peniaze, rozdala všetko medzi chudobných.

Ako sa to dozvedel mladík, čo si ju bol pýtal, rozhneval sa na ňu a išiel hneď k cisárskemu miestodržiteľovi Paskaziusovi a obžaloval ju za to, že je kresťanka a že sa nechce zaň vydať. Miestodržiteľ dal hneď na to zavolať k sebe Luciu a rozkázal jej, aby obetovala bohom a vstúpila do manželstva, ktoré mladíkovi sľúbila. Lucia však neohrozene odpovedala: «Ani jedno neurobím; ja len pravému Bohu obetujem a vernosť som krom Boha

nikomu nesľúbila». — «Ja nasledujem príkazy cisárova» hovoril ďalej miestodržiteľ Paskazius «ty to musíš urobiť, čo ti ja kážem.» — Lucia mu ale odpovedala: «Ty nasleduješ príkazy cisára, ja nasledujem príkazy božie. Ty sa bojíš smrteľného človeka, ja sa bojím Boha nesmrteľného, tomu musím poslúchať». — «Veď ja tvojím rečiam ľahko koniec urobím, keď ťa dám mučiť» povedal ukrutný Paskazius a rozkázal, aby Luciu voviedli do verejného domu nestydatosti a tam ju zhanobili.

Svätá panna vrúcnyimi vzdychami prosila Všemohúceho o pomoc, aby z nastávajúcich jej bojov víťazne vyjsť mohla. Boh vyslyšal jej modlitbu, bo keď ju z miestodržiteľovho bydlia vyviedli, aby ju odvedli na miesto nestydatosti, na verejnom mieste ostala razom pevne stáť, ako by v zem zakorenená bola a nebolo moci z miesta ju pohnuť. Svätá panna oslavovala pravého Boha, pohania, čo zázrak ten videli, zriekali sa modloslužieb a Paskazius nevediac si rady, rozkázal aby Lucii hrdlo mečom prebodli. Prv než svätá panna a mučedníčka pod ranou kata hlavu zklonila, predpovedala nadechnutá pro rockým duchom, že onedlho prestane prenasledovanie kresťanov. Proroctvo toto sa vyplnilo. Zomrela sv. Lucia roku 302. a sväté pozostatky jej pochované boli v Syrakusach.

Veriaci kresťanskí od najdávnejších časov v chorobách na oči prosia svätú Luciu o jej prímluvu a nescieľným dostáva sa pomoci od Všemohúceho.

DOPISY.

Z Richvaldu (Spiš)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Úctive prosím o uverejnenie týchto riadkov v našom oblúbenom «Krestane».

Velice radostné dni mali sme od 12. do 19. novembra, také radostné, akých ešte nikdy za života, akých ani naši predkovia nemali. Boli totiž u nás sväté missie, ktoré dvaja prevelební otcovia, jezuiti z Trnavy, menom Pavel Sylvester a Ondrej Czambál, vydržovali.

Každý deň boli dve kázne, ráno o 7. a večer o 5. hodine. Okrem toho bolo ešte päť nauk pre jednotlivé stavy a pri každom svätom prijímaní jednotlivých stavov kratšie príležitostné reči.

Všetky reči a nauky boli tak jasné, že sme každé slovo porozumeli a tak krásne a dojmavé, že hlboko prenikli srdcia naše a zatriasli s nimi. Pod kázňami kostol bol, na ten čas dievčatmi našimi veľmi krásne ozdobený, vše plný. Bolo aj mnoho cudzích, a to z každej farnosti nášho dekánskeho okresu, najviac Haligovanov, ktorí dosť usilovne vzali účasť na sv. missiach. Na dvoch kázňach

a na celej pobožnosti posvätenia missionárskeho kríža bol prítomný aj barón Bólog Luzsewsky, ten, ktorý s inými kúpil majetok prešovského biskupa. Velice nás tešilo, že mužov nebolo menej ako žien, v ostatný deň pristúpilo naraz 200 mužov ku sv. prijímaniu. Veľká radosť to bola pozeráť na tú veľkú hromadu spokojných a odhodlaných mužov. Tolko ľudí, ako teraz, zaiste ešte nikdy nebolo v našom — už aspoň 500 rokov starom — chráme božom.

Ku svätým sviatosťam pristúpilo 819 ľudí. Tých všetkých páni missionári, ktorí od včas rána do tmavej noci neunavne pracovali, sami vyspovedali. Aj do spolku sv. strízelivosti vstúpili viacerí, medzi tými aj náš pán rychtár a bugár.

Že nám tie dni boli vskutku radostnými a šťastlivými dňami, vidno aj z tohoto, že nám tak skoro prešli, ako by ten celý týždeň len jedným dňom bol býval. Velice nám bolo ľúto, keď sme sa s tými dobrými a milými páni missionármi ľúčiť museli. Tešilo nás ale to, že nám sľúbili, jestli im Boh dovolí, o dva roky zase prídu k nám na obnovenie sv. missii

Od nás išli páni missionári do Nedeci, kde dňa 22. novembra večer začali a 30. popoludní skončili sv. missie. Z Nedeci odišli potom do Rudnoku v abaujtorňanskej stolici.

Bože zehnaj hojne práce tých horlivých a príkladných sluhov tvojich!

Richvaldčan.

Farizejské kepienky.

Farizejstvo v pokolení ľudskom nikdy nevymre. Svedčia o tom časy prítomné, kde farizejstvo prekvitá len tak, ako za doby Vykupiteľa sveta. Vtedy to bola sekta sriadená a veľkého vplyvu. Farizejstvo prítomnosti o ktorom ideme v krátkosti prehovoríť, zamýšľa sa ešte len zriaďovať a to v jednu politickú stránku. Starí farizeji neboli preberační v jejích prostriedkoch, ktorými úfali sa dosiahnuť svoje ciele, no za príkladom jejích nenie sú v tom preberační ani nasledovníci jejích, tí farizeji našich časov. Všetko si držia za dovolené. Prekrúcanie pravdy, podkladanie falošných cieľov, pomlúvanie, lož sú im vždy milé a vítané, keď sa nazdávajú, že si nimi úsmevu ľudu poistiť môžu. Starí farizeji prenasledovali pravdu a aby ju na kríž pribili, spriahli sa bárs aj s belzebubom. Podobne to činia aj prítomní farizeji. Držia s freimaurerskou vládou Fejérváryho, zastávajú jeho politický program na zničenie katolíckej cirkvi namierený; spriahajú sa s červenými socialdemokratmi, lož vyhlasujú za pravdu a pravdu za lož, tým cieľom, aby ľud zviest a proti kresťanskej ľudovej strane pobúriť mohli.

Od dávna sme mlčali na tie bezzákladné nápady, ktoré rozliční farizeji terajších časov proti kresťanskej ľudovej strane pozdvihujú. Že prítomne na tieto farizajstvá odpovedáme, robíme to len v záujme našich čitateľov, aby sme mlčaním našim nezдали sa potvrdzovať bludy nepriateľov pravdy.

Len osvedčený nepriateľ pravdy mohol nasledovne

písať: «Dost je nám tu odvolať sa na počínanie «Kresťana», ktorý ako známe, najväčším krikom bojoval proti nariadeniu pápežskému, v nomž sa prikazuje biskupom uhorským, aby vieru len v reči ľudu srozumiteľnej vynaúčovať nakladali». Písať o «Kresťane», že on s najväčším krikom bojoval proti bárs akému nariadeniu pápežskému je podlosť, hodná úplného opovrhnutia. Je to sprostá vymyslenina a zbroj, akou farizeji zahlúšiť chceli pravdu.

«Nad Tatrou sa blíska, hromy divo bijú. Satanský svet jako keby bol zbesnel. Nezná pravdy. Nezná práva, len krvožižnivými okálmi hladí na útlu a poctivú Slovač. Nádvakami pluje nám do očí.» — Nepokračujeme v týchto slovách, ktoré namierené sú len ku pobúreniu ľudu. To nám ale treba povedať, že jestli sa nad Tatrou blíska a jestli hromy ozaj divo bijú, stáva sa te len nad tou prepiatou lžou, že v Uhorsku dakto Slovači nádvakami do očí pluje. Čo je tá Slovač také úbohé stvorenie, že si dá nadávať a do očí plúť? Áno Fejérváry a Kristóffy a jejích bratia socialdemokrati plujú ako každému poriadnemu človeku do očí, tak aj Slovači. Nuž ale veď sa blíska nad Tatrou a hromy divo bijú, ale len nad tým, že sa našli synovia Slovače, čo na sprosté sľuby a prázdne výhlady hotoví sú odpredať sa s dušou i telom takej vláde, ktorá z osobných ohľadov hotová je v krajine všetkých občanov, tak aj Slovač pripravíť o všetky práva občianske a cirkevné. Kto s tymito drží, ten nemá práva verejne vydávať sa za priateľa ľudu slovenského. A keď to robí, je to farizejstvo.

Napádajú jednotlivých údov ľudovej strany. Rakovszky, Zboray, Henc atď. sú im trňom v očiach, bo sa vraj bijú a pomáhajú biť ako dedinskí kamaši a sú vyobcovaní z cirkvi. Zapomínajú však tí krátkozrakí farizeji, že jesto v cirkvi zadosťučinenie za také previnenia, ktorému sa spomenutí podrobili a následkom toho z cirkvi vytvorení nie sú. Môžu teda nielen údami byť ľudovej strany, lež v nej aj rozhodné slovo viesť. Toto spomenutie týchto troch členov ľudovej strany je k tomu namierené, aby sa ľud kresťanský od nich odvrátil, lenže ono veľmi upomína na toho vysokomyseľného farizea v chráme jeruzalemskom, ktorý s opovržením hľadel na publikána.

Napádajú celú ľudovú stranu, žiadajú od nej, aby vyvinula a splnila jej program a vyvolávajú s farizejským seba povedomím: «Buďte kresťania na celej čiare a uznáme, že bránite cirkev». — Oni uznajú, že ľudová strana bráni cirkev, to je veľmi pekne od nich. Nuž ale pozrime si kto bráni cirkev na celej čiare, či ľudová strana a či tí farizeji? Ľudová strana má svoj kresťanský program a drží sa ho pevne. Tí farizeji ho znajú, ako však skutky jejích dokazujú, nechcejú ho prijať a bojujú proti nemu. Má svoj program aj vláda Fejérváryho, tento program je čisto freimaurerský. Fejérváry, Kristóffy a kultusminister Lukács sa dľa tohoto programu verejne vyslovili, ako dajú cirkevné majetky do árendy, ako odoberú katolíkom cirkevné ľudové školy keď ich zostátia. Naši farizeji znajú to všetko, a nielen že neobránia proti tomu cirkev, lež bojujú verejne za freimaurerský program Fejérváryho a odporúčajú ho ľudu. Toto je do-

prosta to politické kacírstvo, ktoré oni ľahkomyselne prevádzajú na úkor ľudu. Pravda, očakávajú od vlády vyznačenia, kríže a kto vie ešte čo. Na chrbte ľudu chcú sa vyskriabať do parlamentu. Včuf sebe v ľudových shromaždeniach vesele kikirikajú, až ale z milosti Kristóffyho do snemu prídu, budú mlčať ako kapúni. Za poučenie a ochranu takýchto farizejských vodcov neodvislí ľud slovenský sa pekne-krásne podakuje.

Oznámenie.

«Detva», kniha to krásna a veľmi zaujímavá, ktorú si z našich ctených čitateľov mnohí objednali, pre nával objednávok bude sa rozposielať okolo Nového roku. Veľ. pán spisovateľ touto cestou prosí ctených pánov objednávateľov o láskavé shovenie, keďže každému osobitne od povedať mu nemožno. Kniha v duchu kresťanskom písaná, ozdobená do 40 krásnymi obrazmi a 280 detvanskými piesňami, v skvostnej úprave je ešte k dostaniu za 5 korún u spisovateľa

K. Medvecký, správca fary
na Prochoti (pošta Geletnek, Barsm.)

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... .. 4 koruny
na pol roka ... .. 2 koruny
na štvrt' roka ... .. 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tíh ct. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

K povšimnutiu.

Ku tomuto číslu pripojujeme poštové poukázky. Tí ctení predplatitelia, čo svoje predplatky na tento rok vyplatili, nech ich použijú ku predplateniu sa na budúci rok a predplatky svoje nech čím skôr obnovia. Tí ctení čitatelia však, čo so svojimi predplatkami zaostali, nech potrebujú tieto poukázky poštové a podlžné predplatky nech nám bezodkladne odošlú. Všetkých ľudákov a vôbec kresťanov a katolíkov slovenského jazyka celej krajiny prosíme týmto náležite, aby «Kreštana» v najširších kruhoch rozširovať si nestážovali. Pripomínáme ešte, že tí ctení čitatelia, čo nám svoje predplatky riadne zašlú, usporia nám s tým mnoho práce a starostí, čo je tiež len ku prospechu časopisu nášho. My musíme hneď

platiť tlačiarňi za čísla a pritom sú s vydávaním časopisu aj iné výdavky spojené. A preto ešte raz napomínáme tých, ktorí nám dlhujú, aby nám svoju podlžnosť bezodkladne zaslali.

Spisy redakcii zaslané.

Posol Božského Srdca Ježišovho časopis, obrazmi okrášlený k rozmnoženiu úcty božského Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave (prešporská stolica) mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 koruna 60 haliorov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 haliorov.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Dopisovateľ. Felső-Zelenic. Dopis prišiel. Všetk máte pravdu, že tie zákony spomenuté všetkému sú na príčine. Čo sa ale raz stalo, tak ľahko sa neodstane. Prítomne jedná sa o to, ratovať pre katolíkov čo sa ešte dá ratovať. Ku tomuto neprispieva však jednanie istých panakov, že sjednotený v ľudovej strane tábor rozdvajujú. Noupodozrievame jejich úmysle, to treba nám ale doprosta povedať, že je to krátkozrakosť.

Dopisovateľ. Csermány. Ďakujeme za doposlané. Prosíme čím častejšie.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 16'60-17'85, peštianska K 16'15-17'60, belehradská K. 16'80-17'50, banátska (76 kilogramová) K. 16'80-17'45. — Raž: K. 13'55-13'95. — Jačmeň na kím K. 14'60-15'70. — Ovos: prvotriedny 14'80-18'25, druhotriedny 14'60-14'70. — Kukurica: K. 13'60-13'80. Repica: K. ————. — Proso: K. ————.

Múka.							
č.	0	1	2	3	4	5	6
K..	28'00	26'80	25'60	24'60	23'80	23'00	21'00
			č. 7	7½	8		
			K. 19'00	17'00	13'00		

Otruby: K. 10'00, hrubé K. 10'20.

Datelinové semä: lucerna K. 94'00 do 110.00 za 100 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 05'00-05'40, žlté K. 04'60-5'00 za 100 kilo.

Koloniálny tovar: Cukor raffinovaný K. 68'00-68'50, kockový K. 69'50-70'00, kandis biely K. 81'50, žltý K. 67'00-67'50 za 100 kilogr. potravnou daňou.

Petrolej: americký (†) vo veľkom prima K. 46'50 ruský (†††) K. 44'50 za 100 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 23.25 - 23.50, slavovský (1904) K. 00.00 - 00.00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 25.00 do 27.00 srbské (80 - 85 kus.) K. 27.00 - 27.50.

Sviňská masť: bpeštianska K. 139.00 do 140.00.

Slanina: vidiecka K. — — — — — mestská 3 kusova K. 134.00 - 135.00 za 100 klgr.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 136.00 do 136.50. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 40.00 - 40.50.

Neni choroby vo vašom dome

keď si dáte doniesť

KRÁLOVSKY-BALSAM,

tohoto kráľa všetkých balsamov, ktorý je vylučne istým liekom proti všetkým chorobám: tento cnyruy balsam zastavuje bolenie hlavy, lámku, pakostnicu reu. u, bolenie zubov a križov, lupanie v nohách, koliku, bolenie žalúdka, slovom proti všetkým chorobám najestejším liekom je Kráľovský-Balsam, preto je potrebné aby na pohotove bol v každom dome. Cena veľkej flašky 2 kor. 65 hal.; 3 flašky 6 kor. 65 hal. franko s počtovou dobiereku. K dostaniu u lekára

Franc Grósz-Nagy v Debrecine 27. č. V Buda-Király-u. 12.; s týmto liekom tiež objednať sa môže po celej krajice hajduság masť na fuzy, ktorou v najkratčyrna sa môžu tie najkrajšie fuzy, 3 škatulky 2 koruny 15 hal. franko s počtovou dobiereku. 2-5

Mravcový (hangya) fluid.

Istého úspechu liek proti reume, lámke, boleniu križov a všetkým s piechládnutia, alebo úrazu pochádzajúcim bolesťam. Cena jednej flašky 1 kor. 50 hal. Liek tento pôvodný je len vtedy keď na flaške vidieť môj podpis. K dostaniu s počtovou dobiereku u lekárniko **FRANCA MESTER, Kiskomárom, stol. Zala.** 297

O veľkom úspechu lieku svedčí medzi iným list prev. p. farára Kalmana Méhes ktorý ho proti reume každému s dobrým svedomím odporúča.

Kto trpí na lámku a reuma

nech neprobuje žiadne iné lieky a kúpi si jednu flašku

Dr. Flesch-a liehu proti lámke

ktorý istotne hojí, pakostnicu, lámku, reuma bolenie rúk, nôh a drieku ako pochádza od sedenia, presilenia, natrnutia a z vytknutia, taktiež i opuchliny hojí istej ako ktorýkoľvek iný liek k vonkajšiemu, alebo vnútornému prijatiu. Působenie jeho badať možno i pri najstarších nemociach, proti ktorým ani kúpele ani iné lieky nepomahaly. K dostaniu u vynálezca a vylučného dorabateľa

v Lekárni Korona Dr. Emila Flesch, Győr, Baross-út 24. číslo. 291

1 1/2 decilitrova flaška 2 kor. Cena rodinnej flašky k dlhšiemu upotrebeniu 5 kor., 3 malé alebo 2 rodinne flašky objednané zasielajú sa franko.

Ziadajte si cenník

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodin, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

Hanns Konrád

I. hodinová fabrika a exportní obchod BRÜX No. 1233. (Česko.)

Saft proti kašlu a boleniu prs.

Zo zelín špicvegerich a timian dorábaný saft. Najlepší a najistejší liek proti tuhému kašlu, zaslajmovaníu, chriptaivici a boleniu prs. Cena flašky 1 koruna. Pôvodník dostaniu vylučne v lekárni k zlatému jedno-rožcu JULIUSA BUNZL Nagy-szombat. 294

K povšimnutiu: Každý kúsok mydla s meno **SCHICHT**, čistým a slobodným je každej škodlivej látky.

Schicht-mydlo!

(ináč jeleňa, alebo mydlo klúča)

je to najlepšie k upotrebovaníu to najlacnejšie ku čisteníu šiat a umyvaniu každého spôsobu.

Záruka: 25.000 korún platí firma Juraj Schicht v Aussigu bárskomu, čo je v stave dokázať, že mydlo s menom Schicht obsahuje v sebe dajakú škodlivú miešaninu.

Sukne Lodenové kus 65-70 kr.; grisetové 1 zl. 1.20 a vyšej; zástery, košeľe šatky, pančuchy atd. všetko za výhodné ceny. Dalej odporúčam

Praktické deky na kone.

Tiež i k prikryvaniu čelade sa hodiace kus 1 zl. 50, 1.80, 2 zl. Spočtovon dobierkou zasiela **tkáčska dielna Adolfa Jelínek v Lisku, p. Jimramov, Morava** 5 kilová zasielka presvedčí každého o dobrej jakosti a neobyčajnej lacnote a povzbudí ku muobým ďalším objednávkam.

Kdo jeden ráz skusi ten druhí ráz kupizas. 250

**Jedine pravý
THIERRYHO BALSAM**

Tento balsam slúži vnútorne. Je 1. **Nedostizne pôsobivým liečivým prostriedkom pri všetkých nemocach pľúc a prs, mierni katarrah a zamedzuje výmety, odnima bolestný kášeľ a lieči 1 zastaralé nemoce toho druhu.** — Pôsobí výtečne pri zanetu v krku, v chriptom a pri všetkých nemocach krku atd. — 3. Zahája dôkladne každú horúčku. — 4. Hojí prekvapujúcim spôsobom všetké nemoce jatier, žalúdka a čriev, zvlášte žaludkove krče, kolíku a trhanie v živote. — 5. Odnima bol'ast a hojí zlatú žilu a haemorrhoidy. — 6. Pôsobí ľahko odvádive čistí krv i ľadviny, odnima hypochondriu i fažkomysel'nosť, podporuje chuť k jedlu a zažívaníu. — 7. Služi výtečne pri bol'asfach zubov, pri výzranich zuboch, hnľobe úst a pri všetkých nemociah zubov a úst, jako aj odstraňuje rihanie a neprijemný zápach z úst a žalúdka. — 8. Je dobrým prostriedkom proti hlistam pásomnici a proti epilepsii, čili padúcej nemoci. — 9. Služi zovnútorne ako po divný liečivý prostriedok za dobro uznany na všetky rany, červstvé i staré, na jizvy, ružu, osýku, fistule, bradavice, popáleniny, zmrzlé údy, na svraby, podkožnice a výrazky, na rozpukané a drsné ruky atd., a odnima hol'asti a hučanie v hlave, trhanie, pákostnicu, hol'asti v ušiach atd., o čom jasné vysvetlenie dáva obšírný návod k upotrebeníu. — 10. Je to vôbec liečivý prostriedok, ktorý tak vnútorne, ako zovnútorne s nepochybným výsledkom dá sa užívať, ktorý je veľmi reálny a docela neškodný a v žiadnej rodine nemá jako prvá pomoc pri influenze, cholere s iných nákazivých nemocach chybeť. Všimnime si teda vždy shora udané zelené známky ochranné! Kde neny žiadni sklad mojo balsamu, tam objednavajme priamo a adressujme **«Lekárne u Anjela strážcu» Adolfa Thierryho v Pregrade u Rohitsch-Sauerbrunnu.** Proti napodobizneníu chráni najlepšie priama objednávka z mojej fabriky. Stojí 12 malých alebo 6 dvojitých flasiék franko na každú stanicu Rakúsko-Uhorska 4 kor. Menej než 12 malých alebo 6 dvojitých flasiék sa nezasiela. Zasiela sa en proti predchodzému poukázaniu alebo dobierke obnosu.

Thierry A. lekárnik v Pregrade u Rohitsch-Sauerbrunnu.

Sila a účinok

pravej Centifoliovej masti

Pravá Centifoliová masť užíva: Pri bol'avých prsách šestinedeliek, pri zastavenom odtoku mlieka, ztvrdnutí prs. pri ruži, pri vselijakých zastaralých úrazoch, otvorených nohách, ranách, slanom vredu, nábehľých nosách i pri kostijedu, pri ranách ucho-dených, bodených, rezaných, drtných a strejných, k vytiahnutíu všetkých cudzích telies, ako: triesok, skla a dreva, piesku, brokov trní atd., pri všetkých podobraninách a narústoch karbunkoloc, novotvoroch a raku, pri červu v prstoch, vredoch nechto-v, pl'uzgíroch pri nobách chodom rozboľených, spálemínach všetkých druhov, zmrzých údoch, preležení nemôcných, naderoch krvných, pri otoku uší a bol'avých detí atd. atd. Centifoliová masť čím staršia býva, tým je výtečnejšia v účinku! Je odporúčania hodné, mať vždy v rodine zásobu tohoto jedine svojho druhu zachovajúceho prostriedku. — Menej než dve krabice sa nezasielajú; zasie-lanie deje sa výhradne len proti predhodzému poukázaniu alebo dobierke obnosu. Dva tégliky s poštovným portom, nákladný M listom a obalom atd. 3 kor. 40 hal.

Jediný prameň objednávok je -

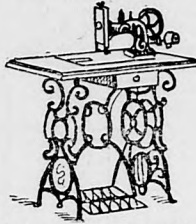
„Lekareň u Anjela stážcu ADOLFA THIERRYHO v Pregrade“ u Rohitsch-Sauerbrunnu.

Oba tieto, dotyčno liečivosti jejich zvlášte výborné články, neny sú podobrené zkazlivosti, bo oproti čím sú staršie, tým väčšiu cenu maju a tým lepšej účinkujú, ani netrpia kroz zimu a horká, i možú rozposielat sa v každej čiastke roka.

Zdarma rozposielame tlačenu knižočku, ktorá obsahuje výrazy vďakov a uznania nezčíslených a mnohorôčnych odberateľov liekov mojih po celom svete. Túto knižočku rozposielanú pri predbežnom doposlani 20 hal. v listových kolkoch. Odberateľom našim doposielame knižočku franko a zdarma.

Sklady u lekárnik: Jozefa Töröka a Dra Eggera v Budapešti a L. Vértes Lugos.

Sijacie stroje, veľmi dobre opravené ku každému cieľu a bez každej chyby.

S nízkym ramenom malý Singer; kolečko s výklíčkou s kashou staré náradie 10-12 zl. S nízkym ramenom nové náradie 15 zl. Vysoké rameno staré náradie 18-20 zl. Medium 10-12 zl. Malý so strojom kolieskovým 25-30 zl. Veľký 20-25 zl. Minerva nzký pre krajčirov 20-25 zl. Toiste pre obuvníkov 20-25 zl. Wehler-Vilson kr. 12 20-25 zl. Hove veľky 10-12 zl. Cylinder hohlstroj 20-25 zl. Celkom nový malý Singer s vysokým ramenom 30 zl.

Za každú mašinu do roka garautujem a nezodpovednú mašinu znčarujem alebo nazpät vezmem. Taktiež každú repara-ciu dokonále a veľmi lacno pre-vediem. Prosím účtve za pod-pouu a kresťanskú dôveru. — Oslávam s úctou **Alojs Habán** mechanik, v Budapešti, VII., Izabella-ter 2.

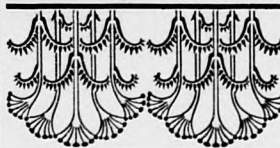

**Oznamy * *
* * prijíma
administracia**

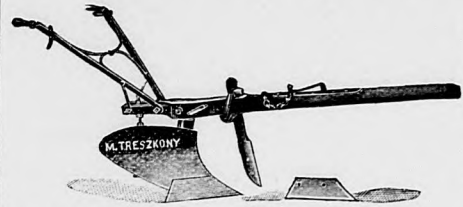
„Krest'an“

Budapest,

Szentkirályi-ulica 28.

Páni hospodári!

Len umňa dostanete tie najlepšie, tohto času za najdokonalejšie uznánie hospodárske stroje

ako: mláfačky s ocelovými guľčkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atd. — Cenník zašlem na žiadosť zdarma a franko. **Michal Treskoň** fabrikant hospodarskych strojov v Bytči (Nagy-Bitse).

Ti páni, ktorí by chceli za províziu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojih strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa. 292

Vianoce 1905.

V New-Yorku a v Londine nešialani ani európejskú suchu zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika **nútenos** vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený. splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože so pravdivou anglickou klingou
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlíčky
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra jedacie ližice
- 12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice
- 1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu
- 1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne.
- 2 kusy imponantné stolové svietniky.
- 1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusy predtýmto 40 zl. koštovali a vul len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nůtra biela kova, ktorá striebornú barvu aj 25 rokov udrží začo ja garantirujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

není klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepai peniaze spatky dať. Nech nikto nezameská túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral

ktorá utešeným svadbo a iným darom je, ďalej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod **WIEN, II., Rembrandtstrasse 19B. Teleron 14597.**

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v postaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisícou uznačích listov: S prvšou zasielkou som upl'ne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exeu.

S prvšou zásielkou som úpl'ne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacim servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošl'ú.

Bozovíc, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes hlavný slázný. Jej Excellencia, barónka Edelsheimova čo najvrlešie odporúčala mne Váš stolový nábytok, preto ešadum Vás, ráčte i mne dvojo takýchto nábytkor, po 6 zl. 50 kr. poslat'.

Gr. Helena Tisza, rod Degenfeld-Schomberg. Zasielku som obdržal, veľmi som spokojný a budem to aj drulšým odporúčať.

Andrej Lehoczky kanonik a farár Zemplén-Szinna.

